

Codice del candidato:

Državni izpitni center

SESSIONE PRIMAVERILE

SLOVENO COME LINGUA SECONDA NEL TERRITORIO BILINGUE DELL'ISTRIA SLOVENA

Prova d'esame 1

- A) Comprensione del testo
B) Conoscenza e uso della lingua, produzione di una tipologia testuale breve

Martedì, 10 giugno 2008 / 90 minuti (30 + 60)

*Al candidato è consentito l'uso della penna stilografica o della penna a sfera.
Il candidato riceve due schede di valutazione e un allegato staccabile contenente il testo oggetto della prova.*

MATURITÀ GENERALE

INDICAZIONI PER IL CANDIDATO

Leggete con attenzione le seguenti indicazioni.

Non aprite la prova d'esame e non iniziate a svolgerla prima del via dell'insegnante preposto.

Incollate o scrivete il vostro numero di codice negli spazi appositi su questa pagina in alto a destra e sulle due schede di valutazione.

La prova d'esame si compone di due parti, denominate A e B. Il tempo a disposizione per l'esecuzione dell'intera prova è di 90 minuti: vi consigliamo di dedicare 30 minuti alla risoluzione della parte A, e 60 minuti a quella della parte B.

La prova d'esame contiene 11 quesiti per la parte A e 14 quesiti per la parte B. Potete conseguire fino a un massimo di 29 punti nella parte A e 56 punti nella parte B, per un totale di 85 punti. Il punteggio conseguibile in ciascun quesito viene di volta in volta espressamente indicato.

Scrivete le vostre risposte negli spazi appositamente previsti **all'interno della prova** utilizzando la penna stilografica o la penna a sfera. Scrivete in modo leggibile: in caso di errore, tracciate un segno sulla risposta scorretta e scrivete accanto ad essa quella corretta. Alle risposte e alle correzioni scritte in modo illeggibile verrà assegnato il punteggio di zero (0).

Abbiate fiducia in voi stessi e nelle vostre capacità. Vi auguriamo buon lavoro.

La prova si compone di 12 pagine, di cui 2 bianche.

Izhodiščno besedilo k 1. izpitni poli

Jedert Vodopivec: Svet na papirju – zgodba knjig. GEA, letnik XVII, april 2007. 14–23. (Skrajšano.)

KULTURNA DEDIŠČINA

Svet na papirju – zgodba knjig

- 1 Ko rečemo knjiga in mislimo na predmet, ne na vsebino, nam stopijo pred oči trde platnice in knjižni blok, sestavljen iz listov, ki so spojeni v fizično enoto. Taki obliki knjige rečemo tudi kodeks. Pa je knjiga res samo to? V leksikonu pod geslom knjiga piše: pri Babiloncih in Asircih so bile »knjige« žgane glinaste ploščice, pri Indijcih povezani palmovi listi. Egipčani, Grki in Rimljani so imeli knjige v obliki zvitkov iz papirusa, Grki in Rimljani so uporabljali tudi skupaj zvezane povoščene tablice. S pergamentom se je udomačila tudi ravna štirioglasta oblika knjige – poimenovana kodeks. Ta oblika je v veljavi še danes, čeprav se pojavlja tudi e-knjiga, ki jo lahko uporabljamo le z računalnikom.
- 2 V Slovarju slovenskega knjižnega jezika pod geslom *knjiga* piše: »večje število trdno sešitih tiskanih listov.« Ali je vse to res? Je knjiga vedno trdna? Veliko današnjih knjig ob pogosti uporabi razpade na dva ali več delov. Je knjiga vedno sešita? Veliko je tudi lepljenih ali kako drugače spetih. Je knjiga vedno tiskana? Spominske, rokopisne, matične, zemljiške in druge niso. Lahko torej netrdnim, lepljenim in na roko napisanim zbranim dokumentom še rečemo knjiga?
- 3 Na taka vprašanja bi verjetno bolje odgovorila drugačna definicija knjige:

»knjiga je večje število sešitih, vezanih, spetih ali zlepljenih papirnatih listov oziroma pergamentnih folijev, zaščitenih s platnicama.«

- 4 Tako postane knjiga vsaka skupina kakor koli spetih listov, ki niso nujno potiskani, lahko so tudi prazni zvezek, brošura ali rokopis. Takšna knjiga ima lahko mehko ali trdo vezavo, sestavljena je iz ene ali več leg (pola ali snopič prepognjenih pergamentnih folijev ali papirnatih listov), vsebina pa je lahko napisana ali naslikana ročno ali strojno.

Knjiga v obliki kodeksa iz 8. stoletja pr. n. št.

ZGODOVINSKI RAZVOJ

- 5 Knjiga v obliki kodeksa se pojavi v deželah vzhodnega Sredozemlja in se uveljavi s krščanstvom v prvih stoletjih našega štetja. Najstarejša upodobitev te oblike knjige je iz 8. stoletja pr. n. št., hranijo jo v Louvru.
- 6 Najstarejši do zdaj znani primerki so se ohranili le pod suhim egiptovskim peskom. Suhi pesek se je izkazal kot odličan konservator, skozi katerega nista prodri svetloba ali vročina, dežja pa je tam izjemno malo. Med najstarejšimi doslej znanimi materialnimi primerki sta poleg skupine enajstih koptskih enopolnih kodeksov dva lesena kodeksa. Vsi so iz 4. stoletja in so danes hranjeni v Koptskem muzeju v Kairu. Večpolni t. i. Glazierjev kodeks iz 5. stoletja je

hranjen v New Yorku. Iz te najstarejše tradicije so izpeljane bizantinske, zahodnoevropske in islamske knjige.

- 7 Neodvisno od tipa knjig, ki se je razvil v bližnjevzhodnih in sredozemskih deželah, poznajo tudi dežele Daljnega vzhoda knjige, ki so glede na materiale, konstrukcijo in tehniko izdelave ubrale svojo, neodvisno razvojno pot. Na Daljnem vzhodu so odkrili tisk že dolgo pred Evropo.
- 8 Tudi tisk s premičnimi pismenkami so Kitajci poznali vsaj 300 let pred Guttenbergovim izumom v sredini 15. stoletja.

OD PAPIRUSA DO PAPIRJA

- 9 V najstarejših knjigah sta se kot pisna podlaga uporabljala papirus in pergament. Prvi je manj obstojen, zato so se tovrstne knjige ohranile le v izjemnih primerih, knjige iz pergamenta pa so večinoma v zelo dobrem stanju. Pergament je namreč obdelana in v napetem stanju sušena živalska koža. Kot izredno trajen in trpežen material je bil glavna pisna podlaga ves srednji vek. Na prehodu v novi vek ga je nadomestil ročno izdelan papir iz kakovostnih celuloznih vlaknin. Tak papir je še vedno zelo trajen, čeprav manj trpežen od pergamenta. Ker je od njega tudi cenejši in ker se nanj lažje tiska, se je od 16. stoletja naprej uveljavil kot najpomembnejši material pri nastanku tiskane knjige.
- 10 Zaradi naraščajočih potreb po papirju se je v drugi polovici 19. stoletja uveljavil industrijsko izdelan papir iz predelane lesne mase, ki pa kakovostno ni enakovreden ročnemu papirju, še manj pa pergamentu – po trajnosti je včasih bolj podoben papirusu.

Pagina bianca

A) Bralno razumevanje

Natančno preberite besedilo in rešite naloge.

1. Kaj lahko obravnavajo besedila nasploh, objavljena v rubriki KULTURNA DEDIŠČINA? Kaj obravnava pričujoče besedilo?

(3 točke)

2. Kaj je kodeks in kakšne oblike je?

(3 točke)

3. a) Četrta poved 1. odstavka navaja razlago gesla *knjiga* v leksikonu. Ali je po omenjeni razlagi knjiga pojmovana kot kodeks?

DA NE

- b) Zakaj?

- c) V katerem pomenu je v omenjeni povedi uporabljena beseda knjiga?

(2 + 1 + 2) (5 točk)

4. a) V katerem odstavku zapiše avtorica svojo definicijo knjige?

- b) Zakaj?

Utemeljite.

(1 + 1 + 3) (5 točk)

5. Kje hranijo kodeks, ki ga vidite na sliki?

(2 točki)

6. a) Kje se pojavijo prvi kodeksi?

- b) V katerem obdobju so se začeli pojavljati kodeksi in iz katerih listov so bili sestavljeni?

(1 + 2) (3 točke)

7. a) Zakaj so se najstarejši kodeksi ohranili v Egiptu?

b) Kateri so najstarejši ohranjeni kodeksi in kje so shranjeni?

(2 točki)

8. Kaj škoduje knjigi, jo razkraja?

(2 točki)

9. Kitajci so poznali tisk pred Evroepjci.

DA NE

(1 točka)

10. Kateri je manj obstojen: papirus ali pergament?

(2 točki)

11. Kaj je bila glavna pisna podlaga v srednjem veku?

Kaj je v novem veku?

(1 točka)

B) Poznavanje jezika, tvorjenje kratke besedilne vrste

1. Razložite pomen besede, kot ga razumete iz izhodiščnega besedila.

e-knjiga _____
(2 točki)

2. Besedam poiščite protipomenko.

trden _____

šivati _____

površnost _____

(3 točke)

3. V 9. odstavku izhodiščnega besedila poiščite besedo, ki jo v spodnji besedi nadomešča podčrtana beseda. Napišite jo na črto.

Prvi je manj obstojen, zato so se tovrstne knjige ohranile le v izjemnih primerih, ...

Beseda, na katero se nanaša podčrtana beseda, je _____.
(1 točka)

4. Besedne zveze prepisite na črto, tako da boste števnik in nebesedne znake zapisali z besedo.

58.000 000 rokopisov _____

v 470 jezikih _____

višine 1,52 m _____

velikosti 5 X 5 mm _____

(4 točke)

5. Na predvidena mesta v razpredelnico vpišite manjkajoče primere za zahtevane besedne vrste iz iste besedne družine.

Samostalnik	Pridevnik	Glagol
knjiga		
		tiskati
	obstojen	

(3 točke)

6. V navedenih povedih je samostalnik *knjiga* v različnih stavčnočlenskih vlogah. Obkrožite črko pred primerom, v katerem ima ta samostalnik vlogo predmeta.
- a) Najbolj prodana knjiga vseh časov je Sveto pismo.
- b) Knjig ne najdemo samo v knjižnicah, veliko jih hranijo tudi arhivi.
- c) Žal, knjiga ni opremljena z letnico izdaje.
- č) V preteklosti so se v knjigah vodile različne pravne, upravne in druge evidence.

(2 točki)

7. V vsaki izmed naslednjih povedi so pravopisne napake. Popravite jih (vse drugo naj ostane nespremenjeno).

V času karla velikega je imela knjiga pomembno vlogo tako pri širjenju vere kakor tudi znanja.

S knjigami, ki jih je prelistalo več ljudi se lahko tudi okužimo.

Najbolj založena knjižnica je kongresna knjižnica v Washingtonu, v kateri hranijo največjo zbirko redkih knjig v severni ameriki.

(6 točk)

8. Iz naslednjega besedila izpišite glagole v obliki, kot se pojavljajo v besedilu ter jim določite glagolski vid. Nato jim glagolski vid še spremenite, vendar ohranite prvotno obliko glagola.

Knjige danes najbolj uničuje človek, bodisi zaradi neznanja, neozaveščenosti, nerazgledanosti ali iz malomarnosti. Človek namreč dopušča, da se knjige hranijo v vlažnih prostorih.

Izpis	Glagolski vid	Sprememba glagolskega vida

(3 točke)

9. Dopolnite besedilo, tako da pridevniške in samostalniške besede iz oklepajev postavite v ustrezen sklon.

Knjige, ene najlepših in najbolj uporabnih (stvaritve človeka) _____,

v sebi ne skrivajo le (modrost) _____ in (znanje) _____

iz preteklosti in sedanjosti. Knjige so dokaz, da (človeška domišljija) _____

_____ in znanje nimata (meje) _____.

(6 točk)

10. Dopolnite preglednico.

Kraj	Kje?	Od kod?
Louvre		
Koptski muzej v Kairu		
Daljni vzhod		

(3 točke)

11. Glagol *vezati* postavite v velelnik za 2. osebo ednine.

(1 točka)

Uporabite jo v povedi.

(1 točka)

12. Samostalnike postavite v roditeljski in orodniški ednini.

	Rodilnik	Orodnik
pergament	_____	_____
znanost	_____	_____
papir	_____	_____

(3 točke)

13. Iz korena knjig- tvorite besede, ki izražajo:

a) dejanje _____

b) vršilca dejanja _____

c) prostor _____

(3 točke)

Pagina bianca